

Prof. Bogdan Miga
Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie
Wydział Grafiki

Kraków, 12. 07. 2022 r.

Recenzja pracy doktorskiej Pana Victora Manuela Hernándezza Castillo zatytułowanej *Konstrukcja wyobrażenia w propozycji hybrydyzacji figuratywnej w dwóch seriach grafik: Seria linorytów poplecznicy i padlinożercy: mitografie codzienności; Seria rycin – akwafort: Quo vadis – archetypy ruchome.*

Informacje ogólne o doktorancie

Victor Manuel Hernández Castillo uzyskał tytuł licencjata sztuk wizualnych w 1985 roku w Szkole Narodowej Sztuk Plastycznych Narodowego Uniwersytetu Autonomicznego Meksyku. W latach 1987 – 1991 odbył studia magisterskie na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

Następnie w latach 1991 – 1992 odbył specjalizację z techniki miedziorytu w Narodowej Wyższej Szkole Sztuk Pięknych w Paryżu oraz w tym samym czasie studia pomagisterskie w pracowni Janiny Kraupe-Świdorskiej na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Zorganizował 29 wystaw indywidualnych w Meksyku, Kanadzie, Serbii, Macedonii i w Polsce. Brał udział w około 200-stu krajowych i międzynarodowych konkursach graficznych między innymi w Japonii, Belgii, Hiszpanii, Kanadzie, Argentynie, Indiach, Serbii, Włoszech, Chinach, Niemczech, Polsce i wielu innych krajach. Uzyskał 21 nagród i wyróżnień honorowych we własnym kraju oraz 25 nagród i wyróżnień w konkursach międzynarodowych w tym III nagrodę na V Międzynarodowym Triennale Linorytu w Bietigheim-Bissingen w Niemczech w 2001 roku, nagrodę specjalną na IV Biennale Grafiki Współczesnej w Quebec w Kanadzie w 2005 roku, specjalną nagrodę honorową na IX Międzynarodowym Triennale Grafiki w Bitolii w Macedonii w 2018 roku oraz w 2021 roku specjalną nagrodę honorową na X edycji tego konkursu, a także Grand Prix na IV Międzynarodowym Biennale Grafiki Cacak

w Serbii w 2020 roku oraz Nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Sztuk Wizualnych w Indiach.

Ocena pracy doktorskiej

Pan Victor Manuel Hernández Castillo pracę doktorską zrealizował pod kierunkiem promotora prof. Mariusza Pałki z Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Wszczęcie przewodu doktorskiego nastąpiło 29 maja 2018 roku. W skład pracy doktorskiej wchodzi dwa cykle graficzne: *Poplecznicy i Padlinożercy: mitografie codzienności*, składający się z dwunastu prac zrealizowanych w technice linorytu oraz cykl dwunastu akwafort zatytułowany *Quo vadis – archetypy ruchome*.

Do recenzowania doktorant przedstawił rozprawę doktorską w formie publikacji oraz portfolio zawierające notę biograficzną a także wykaz osiągnięć od 1991 do 2022 roku. Portfolio zawiera również indeks fotograficzny dokumentujący wystawy indywidualne autora. Rozprawa doktorska zrealizowana w formie wydawnictwa składa się z części pisemnej będącej opisem pracy doktorskiej, reprodukcji grafik składających się na oba cykle, zdjęć szkiców i fragmentów matryc na etapie ich opracowywania a także fotografii ukazujących proces realizacji pracy doktorskiej. W rozprawie doktorant zmieścił również fotograficzne przykłady tradycyjnej sztuki meksykańskiej, której niektóre elementy stanowiły w jakiejś części inspirację dla jego własnej twórczości.

Część artystyczna pracy doktorskiej to dwa cykle wykonane w dwóch różnych technikach graficznych. Cykl pierwszy zatytułowany *Poplecznicy i padlinożercy - mitografie codzienności* został zrealizowany w technice druku wypukłego a drugi *Quo vadis - archetypy ruchome* w technice druku wklęsłego. W obu seriach grafik doktorant przyjął dwie różne strategie twórcze. Cykl linorytów oparty jest na eksploracji dwóch etapów procesu twórczego, od psychosomatycznej czynności rysowania wyobrażonej sytuacji w formie szkiców koncepcyjnych zarówno na papierze jak i bezpośrednio na matrycy, a na etapie rytowania kończąc. Natomiast w cyklu *Quo Vadis – archetypy ruchome*, autor przyjął inną metodę polegającą na pominięciu etapu tworzenia koncepcji w formie szkiców, na rzecz

bezpośredniego działania w matrycy, które można określić rodzajem swobodnej, niczym nieograniczonej improwizacji. Drugi cykl dwunastu akwafort, podobnie jak poprzedni, także jest związany ze społecznymi zachowaniami człowieka, jednak w tym przypadku autor kładzie większy nacisk na problem dehumanizacji człowieka we współczesnym świecie przesyconym techniką, technologią i żądzą dominacji. Ten aspekt wyobrażonej ludzkiej egzystencji autor przedstawia przez groteskowe, zdeformowane, przekonstruowane figury ludzi-maszyn i hybryd ludzko-zwierzęcych, w których można doszukać się inspiracji kulturą wizualną meksykańskiej sztuki ludowej jak maski czy popularne figurki *alebrijes*. Zespolenie miękkiego ludzkiego ciała z twardą materią maszyny budzi niepokój i tak, jak zapewne doktorant oczekiwat pobudza do stawiania pytań o kierunek w jakim zmierza ludzkość odrzucając jedną z jej cech jaką jest duchowość.

Analizując obie serie grafik, które wchodzi w skład pracy doktorskiej odnoszę wrażenie, że autor z większą swobodą i pewnością siebie posługuje się całym arsenalem środków właściwych dla techniki druku wypukłego. Linoryty są bardziej zdecydowane, ostro cięte, drapieżne i dynamiczne. Doktorant umiejętnie wykorzystuje pełną skalę środków, od czystej bieli niezadrukowanego papieru, przez całe bogactwo szarości, różnorodność linii aż do pełnej czerni zadrukowanych obszarów. W pracach z tego cyklu nie wyczuwa się wahania, a podjęte w trakcie realizacji pracy decyzje wydają się celowe i przemyślane.

Oba cykle, pomimo różnic estetycznych wynikających z odmiennych procesów technicznych i technologicznych uwarunkowań, tworzą spójny i jednorodny obraz, którego głównym bohaterem jest człowiek i jego społeczne zachowania. Wizja jaka wyłania się z prac doktoranta to świat ciągłego zagrożenia, niepokoju, agresji i zniszczenia. Doktorant w swoich linorytach ukazuje dramat rozwarstwienia między niekwestionowanym wpływem człowieka na postęp technologiczny będący efektem jego rozwoju intelektualnego z jednej strony, a odejściem od sfery duchowej z drugiej. Przedstawiając to zagadnienie doktorant w swoich figuratywnych, ekspresyjnych i nacechowanych groteską kompozycjach stara się pobudzić widza do refleksji nad społecznymi zachowaniami współczesnego człowieka i konsekwencjami jakie są tych działań efektem. W pracy doktorskiej Victor Manuel Hernández Castillo świadomie i umiejętnie posługuje się warształem

druku wypukłego i wklęsłego, tworząc indywidualny i rozpoznawalny styl graficzny a jego wieloznaczne i wielowarstwowe realizacje pobudzają odbiorcę do refleksji nad istotą ludzkich zachowań i właśnie w tym szerszym, wielowątkowym spojrzeniu na kondycję człowieka upatruję główną wartość jego pracy doktorskiej.

Ocena części opisowej

Część teoretyczna pracy doktorskiej, opracowana w formie wydawnictwa książkowego zawiera wprowadzenie oraz dwa rozdziały poświęcone poszczególnym cyklom graficznym składających się na pracę doktorską.

Wprowadzenie jest opisem powodów wykorzystywania przez autora techniki druku wypukłego, walorów estetycznych techniki oraz roli, jaką w jego procesie twórczym odgrywa wyobraźnia, intuicja oraz intelektualna podbudowa. Wstęp zawiera również refleksje nad procesem twórczym w odniesieniu do osobistych doświadczeń ideowych i technologicznych autora, od roli szkiców koncepcyjnych i wstępnych pomysłów kompozycyjnych rozpoczynając, a na rozważaniach na temat zagadnień związanych z opracowaniem matrycy kończąc. W części teoretycznej doktorant bardzo szczegółowo przedstawia swoje przemyślenia dotyczące stosowanych w trakcie realizacji pracy doktorskiej środków artystycznych i przyjętych metod warsztatowych, a zawarte w tekście osobiste refleksje świadczą o dobrej wiedzy doktoranta z zakresu zarówno techniki druku wypukłego jak i druku wklęsłego. Pod względem edytorskim wydawnictwo jest przygotowane poprawnie. Mam jednak kilka uwag dotyczących opracowania tej części pracy doktorskiej. Pierwsza dotyczy zapisu tytułów cykli. Seria linorytów raz nosi tytuł: *Poplecznicy i padlinożercy. Mitografie codzienności* a innym razem, jak na stronie szóstej, drugi człon tytułu uzyskuje brzmienie *groteskowość codzienności*. W jeszcze innym przypadku, jak ma to miejsce na stronie 72, drugi człon tytułu w ogóle nie został zapisany. Podobnie tytuł cyklu *Quo vadis – archetypy ruchome*, w różnych miejscach rozprawy doktorskiej jest przez autora różnie zapisywany (str. 88 i str. 113). Druga moja wątpliwość odnosi się do wielkości czcionki użytej do zapisu tytułów obu serii grafik (str. 6, 72, 88 i 113). Wydaje mi się, że zastosowanie nieco mniejszej czcionki byłoby zabiegiem wystarczającym i bardziej eleganckim.

Znalazłem także błąd w pisowni słowa *padlinożercy* (brak kropki nad literą „z” w tytule na str. 72) oraz niepoprawnie zapisaną nazwę papieru Hahnemühle, (oryginalna pisownia w tekście rozprawy: hannemuller) a także niewłaściwe miejsce jego wytwarzania (str. 28). Według mojej wiedzy Hahnemühle FineArt GmbH jest firmą niemiecką, z siedzibą w Dassel w Dolnej Saxonii, a nie wytwórnią belgijską jak podaje autor. W pracy pisemnej brakuje również opisów przy fotografiach przedstawiających przykłady meksykańskiej sztuki ludowej (str. 54 i 55), brakuje też bibliografii. Pod względem językowym tekst jest miejscami nieco trudny w odbiorze, co jak sądzę wynikało albo z pewnych trudności z przełożeniem na język polski zwrotów hiszpańskich albo z potrzeby autora nadaniu części pisemnej rozprawy doktorskiej znamion pracy naukowej, na co mogą wskazywać stosowanie w dużej ilości skomplikowane zwroty i określenia.

Jednak pomimo tych wątpliwości dotyczących niektórych elementów strony edytorskiej i warstwy językowej, praca doktorska jest moim zdaniem dziełem oryginalnym, świadczącym o umiejętności prowadzenia przez doktoranta samodzielnej pracy artystycznej. W moim przekonaniu, ze względu na ogólną wiedzę z zakresu sztuki i kultury, a także z uwagi na dotychczasowe osiągnięcia i dorobek artystyczny, Pan Victor Hernández Castillo zasługuje na przyznanie mu stopnia doktora.

Konkluzja

Ze względu na oryginalne dzieło artystyczne składające się na pracę doktorską, stwierdzam, że mgr Victor Manuel Hernández Castillo spełnia wymogi określone w art. 13 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (Dz. U. z 2003 r., nr 65, poz. 595 z późn. zm) i popieram wnioski o nadanie mgr Victorowi Manuelowi Hernándezowi Castillo stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki.

Prof. Bogdan Miga

